
Revisionsrapport

***Miljö- och hälso-
skyddsarbetet***

Östersunds kommun

*Kjell Pettersson
Cert. kommunal revisor
7 oktober 2011*

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Revisionsfråga och kontrollmål	2
2.3	Avgränsning och Metod	2
3	Resultat	3
3.1	Kort om miljöbalk och livsmedelslag	3
3.2	Planering och uppföljning av tillsyn	3
3.3	Ansvarsfördelning och styrning	3
3.4	Kompetens inom området	3
3.5	Nämndens uppföljning av tillsynsverksamheten	4
3.6	Miljötillsyn	4
3.7	Livsmedelstillsyn	5
4	Revisionell bedömning	6
4.1	Bedömning av kontrollmålen	6
4.2	Bedömning av övergripande revisionsfråga	6

1 Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Östersunds kommun har PwC genomfört en granskning avseende miljö- och samhällsnämndens rutiner för planering och uppföljning av verksamheten inom avdelningen Miljö- och Hälsa.

Följande revisionsfråga har varit aktuell:

- Har miljö- och samhällsnämnden säkerställt att det finns tillräckliga rutiner för planering och uppföljning av verksamheten?

Vi bedömer att nämnden genom sin verksamhetsplan, som är risk och målbaserad, har en väl fungerande **planering** av sin tillsynsverksamhet. Vår bedömning är även att **uppföljningen** fungerar tillfredsställande.

Vidare menar vi att arbetet bedrivs med en tydlig **ansvarsfördelning** och specialisering inom avdelningen.

Genom tydliga system och rutiner och genom formella beslut om verksamhetsplanering och tillsynsverksamhet anser vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig **ledning, styrning och uppföljning** av verksamheten.

Vi bedömer att **kompetensen** inom verksamheten är tillfredsställande då medarbetarna på avdelningen har adekvat utbildning och det finns även goda möjligheter till fortlöpande vidareutbildning och kompetensutveckling inom verksamheten.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att miljö- och samhällsnämnden i huvudsak har säkerställt att det finns tillräckliga rutiner för planering och uppföljning av verksamheten. Vi vill dock uppmärksamma nämnden på följande noteringar och synpunkter från granskningen:

- Säkerställ att tillsyn över nämndens egna anläggningar utövas av kommunstyrelsen.
- Se över taxan och beräkningen av timkostnaden för både miljö – och hälsoskydd så att intäkterna täcker nedlagda kostnader (täckningsgrad).

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommunernas tillsynsarbete styrs i första hand av Miljöbalken och Livsmedelslagen, där det kommunala ansvaret framgår.

En stor del av kommunens miljöarbete avser tillsyn och myndighetsutövning, där revisorernas möjligheter att granska är begränsat enligt kommunallagen.

Planering och uppföljning av verksamheten är dock möjlig att granska.

2.2 Revisionsfråga och kontrollmål

- Har miljö- och samhällsnämnden säkerställt att det finns tillräckliga rutiner för planering och uppföljning av verksamheten?

Underliggande kontrollmål har varit:

- Hur arbetar nämnden med planering och uppföljning av tillsyn på miljöområdet?
- Är arbetet organiserat med en tydlig ansvarsfördelning och styrning?
- Hur säkerställer nämnden att kompetensen inom området är tillräcklig?
- Hur följer nämnden upp tillsynsverksamheten?

2.3 Avgränsning och Metod

Granskningens utgångspunkter är de krav som ställs enligt miljöbalken (miljötillsyn) och livsmedelslagen.

Intervjuer har gjorts med ansvariga tjänstemän bland annat avdelningschef och handläggare av miljöskydd, hälsoskydd och livsmedelstillsyn samt studier av årsredovisning, budget, planeringsdokument och andra styrdokument inom förvaltningen.

Stickprovsmässigt har ett slumpmässigt urval av ca 35 ärenden granskats inom miljö - och hälsoskydd samt livsmedelstillsyn för att verifiera beskrivna rutiner.

3 Resultat

3.1 Kort om miljöbalk och livsmedelslag

Miljöbalken (1998:808) hanterar frågor som syftar till att främja en hållbar utveckling med en hälsosam och god miljö för människors hälsa. Detta tillförsäkras genom en god hushållning med mark och vattenområden samt skydda människors hälsa mot skador och olägenheter.

Tillsynen av att balkens bestämmelser efterlevs utövas av tillsynsmyndigheten som genom egna initiativ eller efter anmälan kontrollerar olika verksamheter.

Livsmedelslagen (2006:804) syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen avseende livsmedel. Tillsyn över att bestämmelser med mera följs utövas av tillsynsmyndigheten. Kontrollen utövas genom rådgivning, information och inspektioner.

3.2 Planering och uppföljning av tillsyn

Ett förslag till tillsynsplanering för kommande verksamhetsår utarbetas av tjänstemännen vid avdelning miljö och hälsa. Förslaget bygger på genomförd omvärldsanalys och är risk- och målbaserad samt projektorienterad. Förslaget presenteras för nämnden under december månad, då även beslut fattas av nämnden om att fastställa planen med eventuella ändringar eller justeringar.

Under året gör avdelningschefen för miljö – och samhällskontoret 4 uppföljningar. Eventuella avvikelser från planeringen rapporteras till nämnden. Efter det att ett projekt är färdigt sker det en slutredovisning till nämnden.

3.3 Ansvarsfördelning och styrning

Det finns en tydlig ansvarsfördelning inom avdelningen där handläggarna specialiserat sig inom olika verksamhetsområden. Exempelvis är det 5 handläggare som hanterar livsmedelsfrågor och 6 handläggare som hanterar miljötillsyn samt 5 handläggare som hanterar hälsoskydd.

Nämnden utövar styrning över verksamheten främst genom att fastställa tillsynsplaneringen i slutet av varje år samt följa upp beslutad planering löpande under verksamhetsåret.

En informell och öppen dialog förtroendevalda – personal förekommer också som ett komplement till den mer formella uppföljningen under året.

3.4 Kompetens inom området

Samtliga medarbetare på avdelningen har en adekvat utbildning för sina arbetsuppgifter, både i form av formell högskoleexamen samt fortlöpande vidareutbildning. I budgeten för 2011 finns ca 230 kkr avsatt för utbildningsinsatser av personal.

3.5 Nämndens uppföljning av tillsynsverksamheten

För att bilda oss en uppfattning om hur tillsynsverksamheten fungerar i praktiken inom miljö- och hälsoskydd och livsmedelsskydd har tre handläggare intervjuats och planerad tillsyn mot faktisk tillsyn har stämts av.

Slumpvis har ett antal ärenden valts ut hos respektive handläggare och följande kontroller har gjorts:

- Återrapportering av delegationsbeslut till nämnden
- Planerad tillsyn jämförd mot verklig tillsyn
- Genomförande av tillsyn (planering, urval, frekvens, rapportering) samt rapportering till nämnd över avvikelser
- Uppföljning av enskilda tillsynsobjekt

Se vidare under avsnitt 3.6 och 3.7.

3.6 Miljötillsyn

Miljöbalken har inga krav eller rekommendationer om en viss tillsynsfrekvens utan det är fullmäktige genom ansvarig nämnd som bestämmer ambitionsnivån. Taxan för tillsynen bygger på ett normalförslag från kommun - och landstingsförbundet (SKL), vilket kommunen följer. Det är fullmäktige som fastställer taxan.

Planeringen för 2011 bygger på egeninitierad och händelsestyrd tillsyn. Enligt lämnade uppgifter råder det balans mellan reellt tillsynsbehov och utförd tillsyn. Det verkliga tillsynsbehovet har skattats till ca 6 400 timmar, vilket motsvarar ca 5,1 årsarbetare och avdelningens befintliga resurser till ca 6 250 timmar och ca 5,0 årsarbetare. Totalt finns det ca 650 tillsynsobjekt inom miljöskyddsområdet och ca 1,2 mnkr i tillsynsintäkter (2010).

För hälsoskydd finns 4,75 årsarbetare och beräknade tillsynstimmar är ca 5 900. Antalet fasta tillsynsobjekt med årlig avgift uppgår till ca 250 och ej anmälningspliktiga objekt till ca 450 och årliga tillsynsintäkter till ca 1,3 mnkr.

Efter genomförd stickprovskontroll av ca 20 ärenden har samtliga kontrollera de punkter uppfyllts inom miljö och hälsotillsyn.

Vi har noterat att avrapporteringen från projektet "Avfallshantering hos verksamheter i Odenskog" behandlats i nämnden som ett eget ärende men att inget förslag till fortsatt hantering av rapportens slutsatser diskuterats i nämnden.

Vi har även noterat att intäkterna från tillsynen (täckningsgraden) är mellan 45-50 %, vilket inte täcker kostnaderna för utförd tillsyn.

3.7 Livsmedelstillsyn

Livsmedelsverket rekommenderar tillsyn med olika intervall beroende på objekt. Fem årsarbetare (hälsoskyddsinspektörer) hanterar tillsynen. Enligt handläggaren råder det i stort balans mellan planerad tillsyn och resurser för att utföra tillsynen. Taxan för tillsyn bygger på rekommendationer från Livsmedelsverket och beslutas av fullmäktige. Antal tillsynsobjekt uppgår till ca 550 och tillsynsavgifterna till ca 2,8 mnkr (2010).

Efter genomförd stickprovskontroll av ca 15 ärenden har samtliga kontrollerade punkter uppfyllts med undantag av en viss eftersläpning av utförd tillsyn i förhållande till planerad tillsyn, där planen för 2010 färdigställts i februari 2011. Ärendena är väl dokumenterade och det finns ett tydligt objektsregister.

Vi har noterat att nämnden utövat tillsyn över två lokaler som den själv äger, caféet i badhusparken och caféet vid Björkbacka. I dessa fall borde kommunstyrelsen utövat tillsynen, enligt kommunstyrelsens reglemente § 7.

4 Revisionell bedömning

4.1 Bedömning av kontrollmålen

Vi bedömer att miljö – och samhällsnämnden, genom att arbeta med en risk- och målbaserad verksamhetsplan, har en väl fungerande **planering** av sin tillsynsverksamhet. Vi bedömer också att **uppföljningen** av bedriven verksamhet fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Vi bedömer även att arbetet bedrivs med en tydlig **ansvarsfördelning** inom avdelningen där handläggarna specialiserat sig inom olika verksamhetsområden.

Nämnden har genom tydliga system och rutiner (exempelvis delegationsordning och IT-system) och genom formella beslut om verksamhetsplanering och tillsynsverksamhet säkerställt en tillfredsställande **ledning, styrning** och **uppföljning** av verksamheten.

Vi bedömer att **kompetensen** inom verksamheten är tillfredsställande då medarbetarna på avdelningen har adekvat utbildning och det finns även goda möjligheter till fortlöpande vidareutbildning och kompetensutveckling inom verksamheten.

4.2 Bedömning av övergripande revisionsfråga

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att miljö- och samhällsnämnden i huvudsak har säkerställt att det finns tillräckliga rutiner för planering och uppföljning av verksamheten. Vi vill dock uppmärksamma nämnden om följande noteringar och synpunkter från granskningen:

- Säkerställ att tillsyn över nämndens egna anläggningar utövas av kommunstyrelsen.
- Se över taxan och beräkningen av timkostnaden för både miljö – och hälsoskydd så att intäkterna motsvarar nedlagda kostnader (täckningsgrad).

Östersund 2011-11-18

Kjell Pettersson, projektledare

Anneth Nyqvist, uppdragsledare